

ПЛАН:

1. Система місцевого самоврядування за законодавством України.
2. Сільські, селищні, міські ради як представницькі органи місцевого самоврядування: функції та повноваження.
3. Сільський, селищний, міський голова: правовий статус, роль у системі місцевого самоврядування, функції та повноваження.
4. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад: структура, порядок формування та функціонування.
5. Обласні та районні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад: структура, функції та повноваження.
6. Староста як посадова особа об'єднаної територіальної громади: правовий статус, функції та повноваження.
7. Органи самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування: поняття, порядок створення, функції та повноваження.
8. Районні у містах ради та їх виконавчі органи: порядок створення та особливості функціонування.
9. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.

**Згідно з ст. 40
Конституції України
під *територіальною
громадою*
розуміється**

**сукупність жителів
об'єднаних постійним
проживанням у межах села,
селища, міста, що є
самостійними
адміністративно-
територіальними одиницями
або добровільне об'єднання
жителів кількох сіл, що мають
спільний адміністративний
центр**

Територіальна громада (села, селища, міста, області, району, району у місті)

жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр

Житель

громадянин України, який задекларував або зареєстрував місце проживання на території територіальної громади

або

фактичне місце проживання/перебування якого підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи

крім військовослужбовця строкової служби, фізичної особи, яка за вироком суду перебуває у місці позбавлення волі


```
graph TD; A[Міцеві ради] --> B[Сільська, селищна, міська рада]; A --> C[Районна, обласна рада];
```

Міцеві ради

**Сільська, селищна, міська
рада**

Районна, обласна рада

Структура сільської, селищної, міської ради

Голова

Депутатські групи + депутатські фракції

Секретар

Постійні комісії

Тимчасові контрольні комісії

Організаційно-правові форми роботи місцевих рад

- сесії місцевої ради
- засідання підкомісій і робочих груп;
- засідання тимчасових контрольних комісій;
- апаратні наради,
- персональна робота голови, секретаря ради;
- робота депутатів у виборчих округах.

Сесія – основна організаційно-правова форма роботи місцевої ради

це період роботи ради, який складається з пленарних засідань ради, а також засідань постійних комісій ради

складається з пленарних засідань та засідань постійних комісій

Перша сесія

- скликає територіальна виборча комісія (не пізніше як через два тижні після реєстрації кандидатів);
- Перше пленарне засідання першої сесії відкриває голова Тервиборчкому
- Голова Тервиборчкому приводить до присяги с.с.м. голову

Чергова сесія

скликається головою відповідної ради в міру необхідності, але не менше одного разу на квартал,
а з питань відведення земельних ділянок - не рідше ніж один раз на місяць

Позачергова сесія

- Секретарем ради у разі відмови голови;
- не менш як 1/3 депутатів від загального складу ради,
- 1/3 виконавчого комітету ради
- для розгляду е-петиції;
- Сесія районної чи обласної ради за пропозицією голови МДА

Рада в межах своїх повноважень приймає нормативні та інші акти у формі рішень

Рада в межах своїх повноважень приймає нормативні та інші акти у формі рішень більшістю голосів

Голосування може бути

відкритим поіменним

таємним

При встановленні результатів голосування, до загального складу ради включається міський голова, якщо він бере участь у пленарному засіданні, і враховується його голос

Рішення ради у п'ятиденний строк з моменту його прийняття може бути зупинено міським головою і внесено на повторний розгляд ради із обґрунтуванням зауважень

Повноваження місцевої ради можуть бути достроково припинені у випадках

Можуть бути припинені за рішенням місцевого референдуму

ініціюється

Сільським, селищним, міським головою

1/10 громадян, що проживають на відповідній території

якщо рада прийняла рішення з порушенням Конституції та інших законів, прав і свобод громадян, ігноруючи при цьому вимоги компетентних органів про приведення цих рішень у відповідність із законом

якщо сесії ради не проводяться без поважних причин у визначені законом строки

у разі введення режиму воєнного чи надзвичайного стану та створення військово-цивільних адміністрацій

припиняються з дня набрання чинності актом Президента України про утворення відповідної військово-цивільної, військової адміністрації

Сільський, селищний, міський голова

є головною посадовою особою
територіальної громади

Строк повноважень становить п'ять років

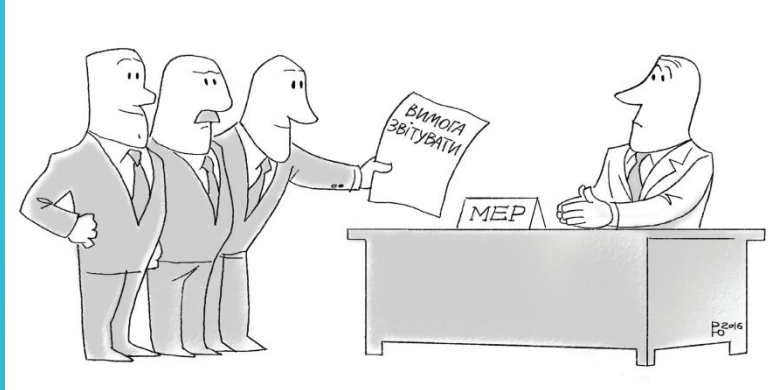
- 1) організує роботу ради;
- 2) підписує рішення ради та протоколи сесій ради;
- 3) вносить на розгляд ради пропозицію щодо кандидатури на посаду секретаря ради;
- 4) здійснює керівництво апаратом ради; скликає сесії ради, формує порядок денний сесій ради і головує на пленарних засіданнях ради;
- 5) забезпечує виконання рішень відповідної ради;
- 6) представляє раду у відносинах із державними органами, іншими органами
- 7) звертається до суду щодо визнання незаконними актів інших органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, які обмежують повноваження ради та її органів;
- 8) укладає від імені ради договори

Сільський, селищний, міський голова

```
graph TD; A[Сільський, селищний, міський голова] --> B[Може призначати заступників]; B --> C[Кількість та кандидатури заступників попередньо погоджуються із радою];
```

Може призначати заступників

**Кількість та кандидатури заступників
попередньо погоджуються із радою**

Права та обов'язки

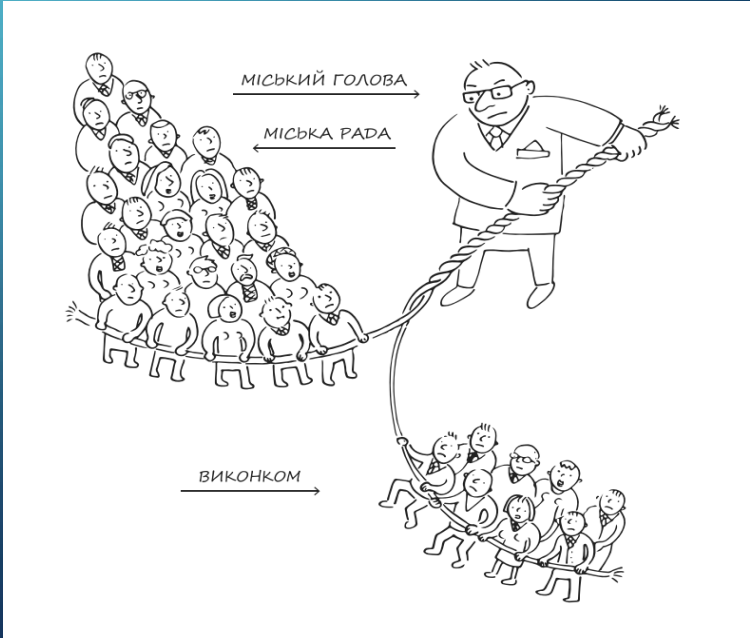
звітує перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами (один раз на рік)

Звітує перед радою щорічно або на вимогу 50% ради

Очолює виконавчий комітет ради

Видає акти у формі розпорядження

Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови

р
і
ш
е
н
н
я

р
а
д
о
ю

Корупційні
правопорушення

Обвинувальний вирок

рішенням суду про визнання
його активів необґрунтованими
та їх стягнення в дохід держави

Уразі порушення Конституції та
законів, невиконання
повноважень

За рішенням
ради (2/3)

За рішенням
референдуму

Звільнення за особистою
заявою

Припинення громадянства

Визнання недієздатним або
безвісті відсутнім

У випадку смерті

Відкликання
за народною ініціативою

У разі створення військово-
цивільної адміністрації

Відкликання з посади за народною ініціативою

Рішення про ініціювання приймається на зборах

- 1) 20 осіб для сільського голови;
- 2) 30 осіб для селищного голови;
- 3) 50 осіб для в міського голови міст районного значення;
- 4) 200 осіб міського голови міст обласного значення;
- 5) 400 осіб міського голови міст Києва та Севастополя.

Радою за поданням тервиборчкому

Радою за поданням рішення політ партії

самовисування

від політ. парт.

Збираються підписи

На підтримку пропозиції про відкликання голови має бути зібрано кількість підписів, що перевищує кількість голосів, поданих за нього на місцевих виборах

Рішення приймається

Секретар сільської, селищної, міської ради

обирається радою за пропозицією голови з числа її депутатів на строк повноважень ради і працює на постійній основі

Пропозиція щодо кандидатури секретаря ради може вноситися на розгляд ради не менш як половиною депутатів від загального складу відповідної ради у разі

- у деяких випадках здійснює повноваження сільського, селищного, міського голови;
- організує підготовку сесій ради, питань, що вносяться на розгляд ради, забезпечує оприлюднення проектів рішень ради відповідно;
- за дорученням сільського, селищного, міського голови координує діяльність постійних та інших комісій ради, дає їм доручення, сприяє організації виконання їх рекомендацій;
- вирішує за дорученням сільського, селищного, міського голови або відповідної ради інші питання, пов'язані з діяльністю ради та її органів.

Депутатські групи і фракції

Депутатські групи

Депутатська група може бути утворена в будь-який час протягом строку повноважень ради даного скликання за рішенням зборів депутатів міської ради, які виявили бажання увійти до її складу. Депутатська група складається не менш як із п'яти депутатів.

Депутатські фракції

- Депутати ради на основі єдності поглядів або партійного членства можуть об'єднуватися у депутатські фракції.
- До складу фракцій можуть входити також позапартійні депутати, які підтримують політичну спрямованість фракції.
- Депутат ради може входити до складу лише однієї депутатської фракції.

Постійні комісії ради

є органами ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконавчого комітету

Депутати працюють у постійних комісіях на громадських засадах. За рішенням обласних рад голови постійних комісій з питань бюджету можуть працювати в раді на постійній основі

Постійні комісії обираються радою на строк її повноважень у складі:

- голови і
- членів комісії

Рекомендації постійних комісій підлягають обов'язковому розгляду органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, яким вони адресовані.

Постійні комісії за дорученням ради або за власною ініціативою:

- попередньо розглядають проекти рішень,
- проекти програм соціально-економічного і культурного розвитку,
- Проекти місцевого бюджету,
- звіти про виконання програм і бюджету,
- вивчають і готують питання про стан та розвиток відповідних галузей господарського і соціально-культурного будівництва,
- розробляють проекти рішень ради готують висновки та рекомендації з цих питань,

Тимчасові контрольні комісії ради

є органами ради, які обираються з числа її депутатів для здійснення контролю з конкретно визначених радою питань, що належать до повноважень місцевого самоврядування

Рішення про створення тимчасової контрольної комісії ради, її назву та завдання, персональний склад комісії та її голову вважається прийнятим, якщо за це проголосувало не менше однієї третини депутатів від загального складу ради.

Комісія з питань перевірки фінансово-економічної діяльності КП "Управління капітального будівництва"

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад

це

виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи

утворюються радою, очолює голова, є підзвітними та підконтрольними раді

- 1) Вони є юридичними особами;
- 2) наділені виконавчо-розпорядчими функціями і повноваженнями,
- 3) від свого імені видають нормативно-правові акти, які є обов'язковими для виконання на території відповідної ради.

Виконавчим органом ради є виконавчий комітет, який утворюється радою на строк її повноважень

Кількісний склад виконавчого комітету визначається радою

Персональний склад виконавчого комітету затверджується радою за пропозицією голови

Склад виконкому:
голова + заступник (заступники) + керуючий справами (секретар) + керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради + староста + інші особи

На осіб, які входять до складу Виконкому і працюють у ньому на постійній основі, поширюються вимоги щодо обмеження сумісності їх діяльності з іншою роботою (діяльністю)

Увага !

**Засідання
виконавчого комітету**

Приймає акти у формі рішень
(50%)

**Виконком
рішення**

підписує

Голова

Основною формою роботи виконкому є

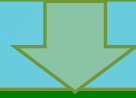
засідання

Скликає голова (заступник)

в міру необхідності, але не рідше одного разу
на місяць

У разі незгоди може зупинити дію рішення
й звернутись до ради

Структура виконавчих органів

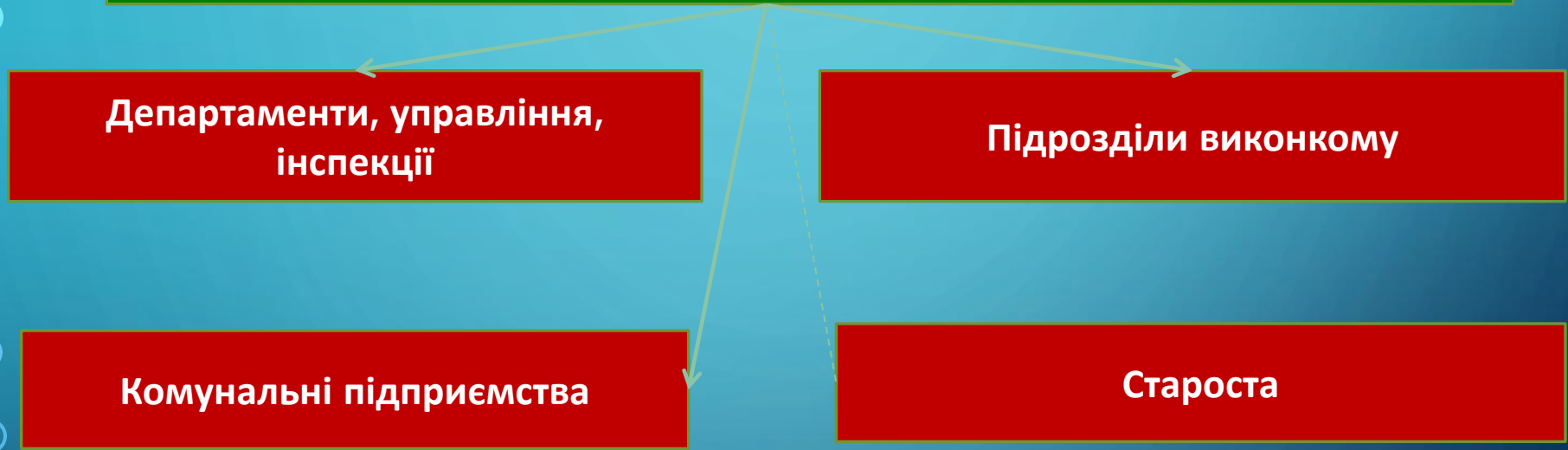
Виконавчий комітет

Департаменти, управління,
інспекції

Підрозділи виконкому

Комунальні підприємства

Староста

СТАРОСТА

працює на постійній основі в апараті відповідної ради та її виконавчого комітету, а в разі обрання членом цього виконавчого комітету - у виконавчому комітеті ради (54⁻¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Староста затверджується сільською, селищною, міською радою (на термін повноважень ради)

за пропозицією відповідного сільського, селищного, міського голови

за результатами громадського обговорення, проведеного у межах відповідного старостинського округу

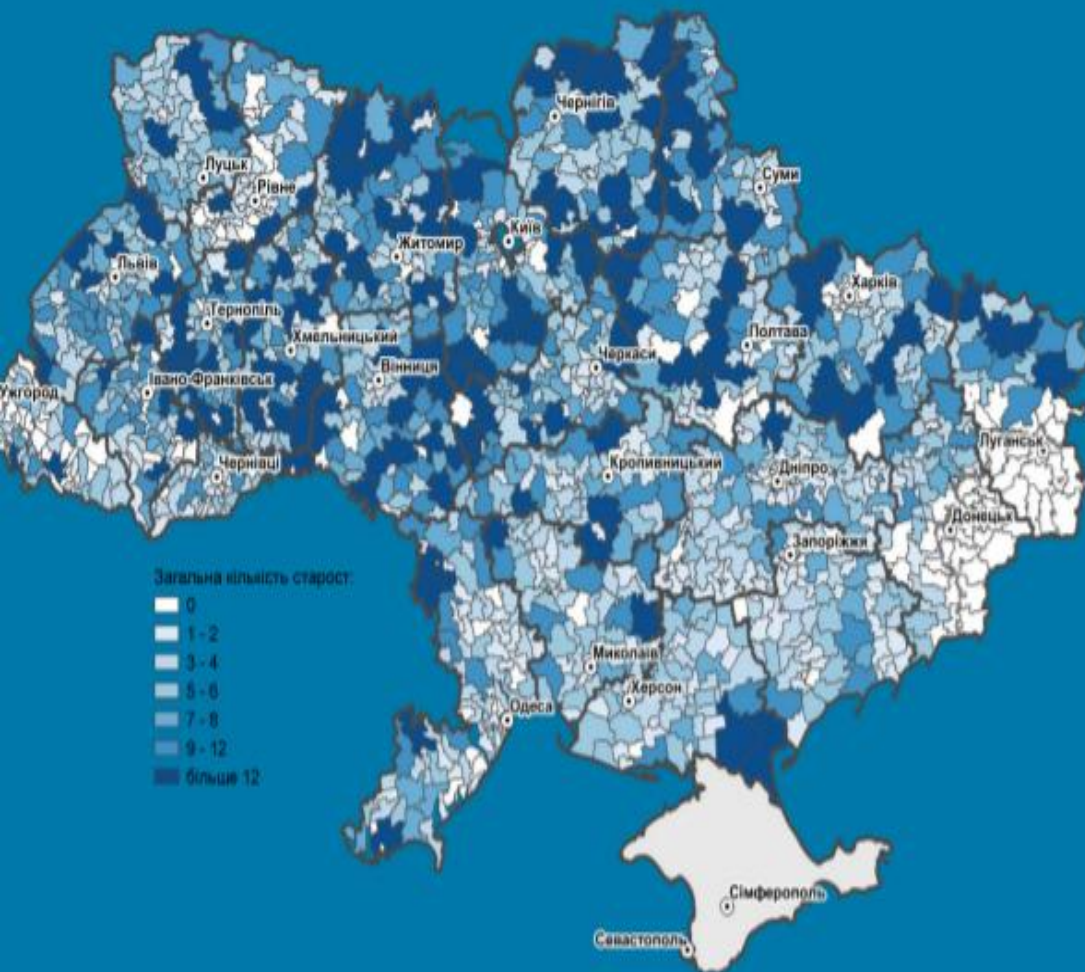
Кандидатура старости вноситься на громадське обговорення сільським, селищним, міським головою та вважається погодженою якщо отримала таку підтримку у старостинському окрузі

К-ть жителів	% голосів жителів	голосів жителів від загальної кількості жителів відповідного старостинського округу, які є громадянами України і мають право голосу на виборах
до 1500	Більше 20%	
від 1500 до 10 тисяч	Більше 17%	
від 10 тисяч до 20 тисяч	Більше 14%	
від 20 тисяч до 30 тисяч	Більше 10%	
більше 30 тисяч	Більше 7%	

A person is seen from behind, holding a large map. The map shows a network of roads and geographical features. A semi-transparent grey box with white text is overlaid on the map. The background is dark and out of focus.

СТАРОСТИНСЬКІ ОКРУГИ В ОТГ

утворюється відповідною сільською, селищною, міською радою у складі одного або декількох населених пунктів (крім адміністративного центру територіальної громади), на території якого (яких) проживає не менше 500 жителів

1420 територіальних громад, в яких відбулись перші вибори

7707 кількість старост затверджених радою

8017 старостинських округів (територій юрисдикції старост)

з яких:

16 %

3

чисельністю населення до 500 осіб

57 %

3

чисельністю населення від 500 до 1500 осіб

21 %

3

чисельністю населення від 1500 до 3000 осіб

7 %

3

чисельністю населення понад 3000 осіб

Джерело:

https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/710/Моніторинг_09.04.2021.pdf

Повноваження старости

1

уповноважений сільською, селищною, міською радою, діяти в інтересах жителів відповідного старостинського округу у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради

2

бере участь у пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради та засіданнях її постійних комісій з правом дорадчого голосу. Бере участь у засіданнях виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради

3

має право на гарантований виступ на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради, засіданнях її постійних комісій та виконавчого комітету з питань, що стосуються інтересів жителів відповідного старостинського округу

4

сприяє жителям відповідного старостинського округу у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади. За рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради надає адміністративні послуги та/або виконує окремі завдання адміністратора центру надання адміністративних послуг

5

бере участь в організації виконання рішень сільської, селищної, міської ради, її виконавчого комітету, розпоряджень сільського, селищного, міського голови на території відповідного старостинського округу та у здійсненні контролю за їх виконанням

Повноваження старости

6	бере участь у підготовці пропозицій до проекту місцевого бюджету в частині фінансування програм, що реалізуються на території відповідного старостинського округу
7	вносить пропозиції до виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради з питань діяльності виконавчих органів, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб
8	бере участь у підготовці проектів рішень сільської, селищної, міської ради, що стосуються майна територіальної громади, розташованого на території відповідного старостинського округу
9	бере участь у здійсненні контролю за використанням об'єктів комунальної власності, розташованих на території відповідного старостинського округу
10	бере участь у здійсненні контролю за станом благоустрою відповідного старостинського округу та інформує сільського, селищного, міського голову, виконавчі органи сільської, селищної, міської ради про результати такого контролю;
11	отримує від виконавчих органів, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб інформацію, документи і матеріали, необхідні для здійснення наданих йому повноважень

Специфіка правового статусу та порядку функціонування районних та обласних рад

Районні/обласні ради

органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст

Структура районних та обласних рад (кількісний склад Запорізької обласної ради 84 депутата)

Голова

обирається відповідною радою шляхом таємного голосування з числа її депутатів на строк повноважень ради

Заступник + перший заступник (облради)

обираються радою з числа депутатів цієї ради і здійснюють свої повноваження до припинення ними повноважень депутата ради

Депутатські групи + фракції

об'єднання депутатів у раді за принципом єдності території, спільністю проблем + єдності поглядів або партійного членства

Постійні комісії

є органами ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, здійснення контролю за виконанням її рішень

Тимчасові комісії

є органами ради, які обираються з числа її депутатів для здійснення контролю з конкретно визначених радою питань

Президія

є дорадчим органом ради, який попередньо готує узгоджені пропозиції і рекомендації з питань, що передбачається внести на розгляд ради.

Запорізька обласна рада

Складається з 84 депутатів

Виконавчий апарат районної, обласної ради

очолює голова відповідної ради

забезпечує здійснення радою повноважень, наданих їй Конституцією та законами України:

1. здійснює організаційне, правове, аналітичне, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення діяльності ради
2. сприяє здійсненню радою взаємодії і зв'язків із територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади, органами та посадовими особами місцевого самоврядування

- Голова обласної ради
- Перший заступник голови обласної ради
- Заступник голови обласної ради
- Керуючий справами виконавчого апарату обласної ради
- Комісія з питань бюджету
- Управління організаційного забезпечення діяльності ради
- Управління із загальних питань та матеріально-технічного забезпечення діяльності ради
- Управління юридичного забезпечення діяльності ради
- Управління з питань соціально-економічного розвитку та бюджету
- Управління по роботі з персоналом та з питань нагород
- Управління з питань місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою
- Відділ з питань правового та організаційного забезпечення реалізації засад антикорупційної політики
- Відділ комунікацій
- Відділ бухгалтерського обліку

Взаємовідносини районних, обласних рад з місцевими державними адміністраціями

- прийняття рішень щодо делегування місцевим державним адміністраціям окремих повноважень районних, обласних рад;
- заслуховування звітів голів місцевих державних адміністрацій, їх заступників, керівників управлінь, відділів та інших структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджету, рішень ради із зазначених питань,
- заслуховування звітів про здійснення місцевими державними адміністраціями делегованих їм радою повноважень.

Районна, обласна рада може шляхом таємного голосування висловити **недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації**.
Якщо недовіру голові районної, обласної державної адміністрації висловили 2/3 депутатів від загального складу відповідної ради, Президент України приймає рішення про відставку голови місцевої державної адміністрації.

Органи самоорганізації населення (ОСН)

представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань, передбачених законом

Органи самоорганізації населення можна поділити на три групи

органи самоорганізації населення населених пунктів. До них відносяться селищні комітети.

органи самоорганізації населення районів у містах, жителі яких утворюють територіальну громаду, яка, проте, не виступає самостійним суб'єктом місцевого самоврядування

органи самоорганізації населення, що створюються частиною жителів населеного пункту, - будинкові, вуличні, квартальні комітети, а також комітети мікрорайонів

В Запоріжжі діє

230 органів самоорганізації населення

**легалізовано шляхом реєстрації
юридичної особи**

54

**легалізовано шляхом
повідомлення про заснування**

176

Основні завдання ОСН

```
graph TD; A[Основні завдання ОСН] --> B[створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України]; A --> C[задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг]; A --> D[участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм.]
```

створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України

задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг

участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм.

Повноваження ОСН

- представницькі
- вносити пропозиції до проектів місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку, місцевого бюджету;
- організовувати участь населення у здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, проведення робіт з благоустрою, озеленення та утримання в належному стані садиб, дворів, вулиць, площ, парків, обладнання дитячих і спортивних майданчиків;
- здійснювати контроль за якістю надаваних громадянам послуг
- сприяти правоохоронним органам у забезпеченні ними охорони громадського порядку;
- надавати допомогу органам пожежного нагляду;
- розглядати звернення громадян, вести прийом громадян;
- вести облік громадян, які мешкають у межах діяльності органу самоорганізації населення, за віком, місцем роботи чи навчання;

АСОЦІАЦІЯ СІЛЬСЬКИХ,
СЕЛИЩНИХ РАД ТА
ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

Асоціація
«Енергоефективні
міста України»

Асоціації органів місцевого самоврядування

добровільні неприбуткові об'єднання, створені з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку

Мають статус

Всеукраїнський

Місцевий

Орган місцевого самоврядування може бути членом лише однієї всеукраїнської асоціації